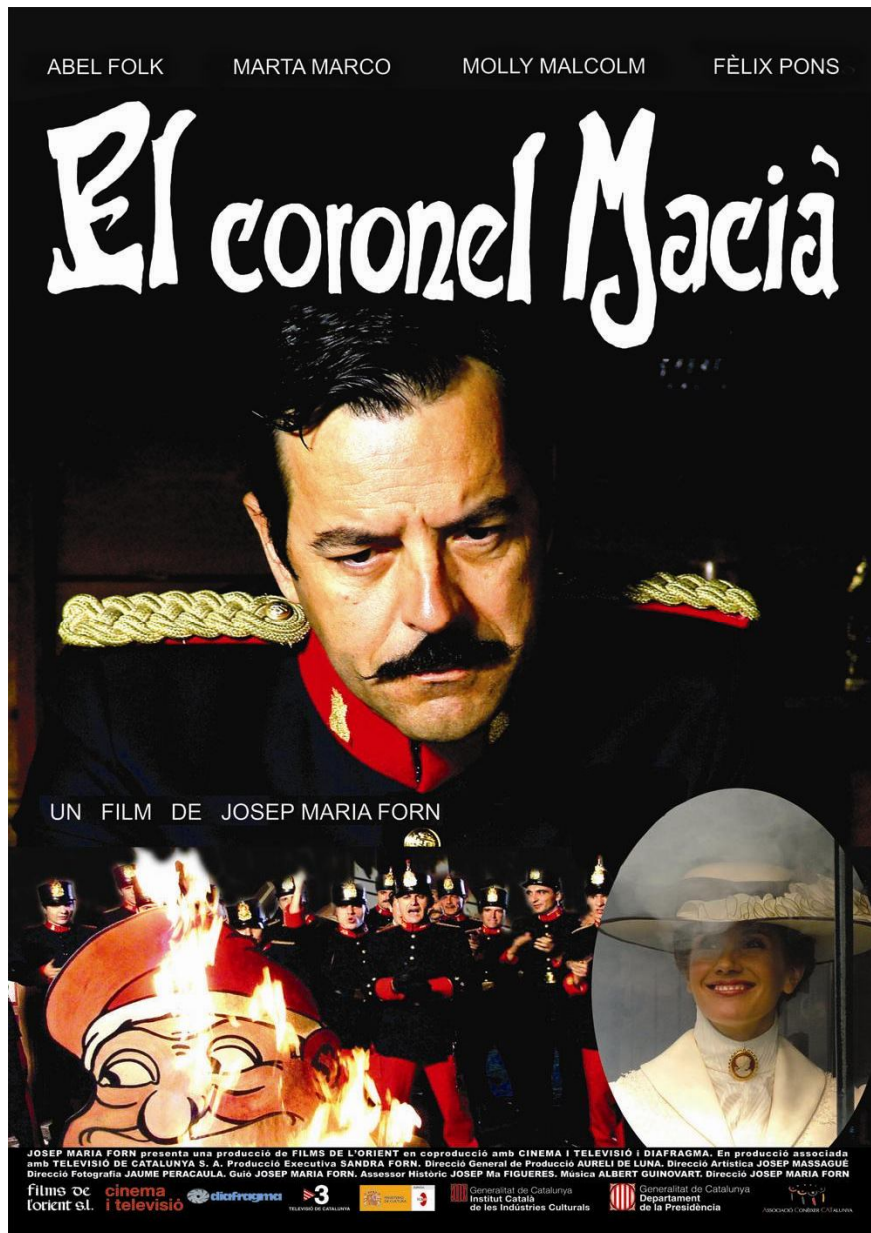

CINEMA^{per a} estudiants

CURS 2007 – 2008

Pel·lícula recomanada per a:

Segon Cicle d' ESO. Batxillerats. Cicles Formatius i Formació d'Adults

Àrees i Temes:

Ciències socials / Història de Catalunya / Llengua catalana

EL CORONEL MACIÀ

Direcció i guió: Josep Maria Forn.

Interpretació: Abel Folk (Francesc Macià Llussà), Marta Marco (Eugenia Lamarca), Molly Malcolm (Elisabeth Joyce), Félix Pons (Maspons), Ricard Borràs (Ventura Gassol), Pere Ventura (Carner Ribalta), Roger Casamajor (Daniel Cardona), Manel Barceló (coronel Azcarate), Lluís Soler (Henry Torres), Juli Fàbregas (Vilanova).

País: Espanya. **Any:** 2006. **Durada:** 106 min.

Gènere: Drama biogràfic.

Producció: Josep Maria Forn.

Música: Albert Guinovart.

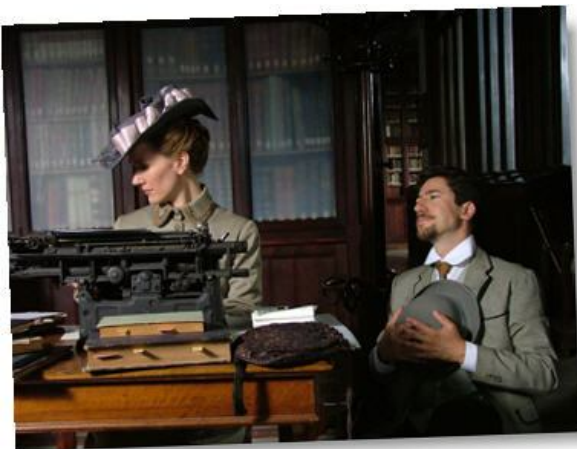
Fotografia: Jaume Peracaula.

Muntatge: Josep M. Aragonès.

Direcció artística: Josep Massagué.

SINOPSI

Elisabeth Joyce (Molly Malcolm), una jove historiadora irlandesa, arriba a Barcelona al novembre de 1905, just per assistir a l'assalt de 200 militars armats amb destrals a la impremta del setmanari Cu-cut i a la redacció del diari La veu de Catalunya. Elisabeth presencia espantada aquests fets i la tempesta política que desencadenen enfrontant l'exèrcit amb les forces catalanistes. Els militars de tota Espanya se solidaritzen amb els oficials assaltants, excepte un, que planta cara amb decisió i fermesa als seus companys. És el Tinent Coronel en Cap de la Comandància d'Enginyers de Lleida. El seu nom és Francesc Macià Llussà (Abel Folk).

ACTIVITAT 1

Llegeix l'article de premsa de la pàgina següent (*La mañana diario de Ponent. Lleida 07/03/07*) i contesta aquestes preguntes:

1. Dins de quin gènere cinematogràfic es pot incloure *El coronel Macià*?
2. Quants anys de la vida de Francesc Macià comprèn el film?
3. Quin és per al periodista el valor més important de la pel·lícula?
4. Com evoluciona el pensament del protagonista durant el film?
5. Segons l'article, quines etapes va viure Francesc Macià a la seva vida com a representant polític?
6. Quina imatge del film fa reflexionar especialment al periodista sobre el que va ser i va significar la vida del personatge?
7. Amb quin sobrenom afectuós era conegut Francesc Macià?

JOSEP TARRAGONA I MONTALVO
PERIODISTA

Crec que la pel·lícula *El coronel Macià* convencerà tant l'espectador casual que aspira bàsicament a passar una bona estona com al més exigent que cerqui aprofundir sobre el personatge. No es pot demanar més d'una obra de cinema: si no hi busques res, t'entreté amb delícia; si t'interessa l'assumpte, t'agrada molt. Per arrodonir-ho, la pel·lícula ha estat objecte d'estrena oficial al Teatre Principal de Lleida.

El film resulta estimulants per als aficionats al segle XX i arriba al cor i la ment dels qui tenen plantejaments catalanistes. Entronca amb la millor tradició de cinema d'arrel històrica, dins la qual s'insereix de ple dret. El seu director, Josep Maria Forn, presenta un brillant i evocador testimoni d'episodis claus. Demuestra l'enorme potencial de producció cultural que roman al país, i que sempre aflora, malgrat tot.

El coronel Macià cavalca sobre més de tres intenses dècades, resseguides en bona part per una parella jovial de periodistes, un català i una irlandesa. Al meu parer, un dels seus mèrits més notables és l'estudi de la dimensió moral del president, que fou una infreqüent combinació d'idealisme entranyable i elegància formal, agudament copsats. Tant que, a mesura que Macià envelleix i li plategen els cabells i les celles, un esdevé perplex i s'interroga si l'actor (Abel Folk) no ha acabat posseint de tal manera Macià, o posseït per ell, que esdevé tal vegada més real, més autèntic, més genuí, i més president, que el veritable.

El relat discorre guarnit per una mena de sobrietat luxosa. Ofereix una recreació pulcra, és detallista i acredita bon gust. Abasta la densitat dels de-

bats parlamentaris de l'època. Assoleix la seva major densitat i probablement la major qualitat en abordar l'angoixant conflicte entre la vocació militar –i per tant la vessant ordenada, articulada, jeràrquica, disciplinada– de Macià, i el seu instintiu rebuig de les injustícies que infligia Madrid a Catalunya, amb incidents tan coneguts com el tèrbol i bàrbar assalt al setmanari *El Cu-cut* i a *La Veu de Catalunya*.

Macià reacciona en contra d'un exèr-

sament. La seva posterior acció política va estar nodrida de tossuderia i obstinació, a frec de la utopia, ben just al límit de la capacitat de resistència.

Aquest canvi, la transició de l'uniforme a la senyera, del jurament al discurs, la contradicció personal i la seva resolució inapel·lable, és allò que la pel·lícula dissectiona amb excel·lència, i dona estatura definitiva a l'obra en conjunt.

La transformació de Macià queda cissellada de forma creïble. Una versemblança que no relega ni la mística del dilema, ni l'èpica del canvi ni la transcendència de la decisió.

Un cop convertit en polític, els fets se succeeixen aigües avall sense parar, tal vegada amb precipitació: l'etapa de diputat a Madrid, el trencament de Solidaritat Catalana, el distanciament amb Cambó (de qui malauradament ofereix un retrat molt tòpic), el quimèric alliberament de Catalunya des de Prats de Motlló, el judici a París i finalment, l'esclat d'il·lusió per la proclamació de la Generalitat i de la República.

Tancant el cercle, veiem uns nens fent volar un estel a la platja, igual que se'ns havia dit que feia Macià de petit. La imatge ens deixa pensant en l'amplada vertiginosa de la seva vida, i els fets grandiosos que va protagonitzar. L'avi la va segellar amb lletres daurades

en portar l'esperança i la joia a un poble que el va estimar per la seva llarga lluita d'inconregible apassionat d'altres i nobles creences.

Esperança i joia que sembla complicat detectar en la política catalana d'avui dia. Però aquesta seria ja una altra pel·lícula. Enhorabona a tots els qui han fet possible aquesta pel·lícula.

El film resulta estimulants per als aficionats al segle XX i arriba al cor dels qui tenen plantejaments catalanistes

Macià reacciona en contra d'un exèrcit llavors colèric i esdevé un membre estrany dins el cos militar

Un cop convertit en polític, els fets se succeeixen aigües avall sense parar, tal vegada amb precipitació

cit llavors colèric pel devessall de dèrrotes i esdevé un membre estrany dins el cos militar, que opta per abandonar, fent un pas dur i difícil, adolorit, sense renunciar mai del tot a un rictus marcial i un posat fibrós i cavalleresc.

El coronel evoluciona, emigra de forma pausada, inflexible, cap a una visió liberal, social, catalanista del seu pen-

ACTIVITAT 2

La pel·lícula *El coronel Macià* es basa en la vida del polític català Francesc Macià i Llussà. Llegeix un breu resum de la seva història i contesta aquestes preguntes:

1. Quan i per què va deixar l'exercit Francesc Macià?
2. Per quin partit es va presentar a les eleccions d'abril de 1907?
3. Què era *Estat Català*?
4. Quin fet important va ocórrer el 1926?
5. Entre quins anys va ser Francesc Macià president de la Generalitat de Catalunya?

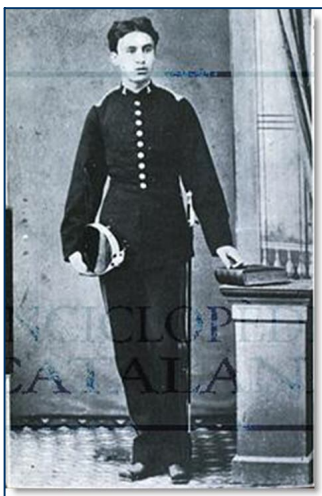
Francesc Macià i Llussà (Vilanova i la Geltrú 1859 - Barcelona 1933), conegut popularment com *L'Avi*, va ser militar, polític i finalment President de la Generalitat de Catalunya.

Macià va assolir el rang de tinent-coronel a l'exèrcit espanyol. Després de condemnar l'atac d'alguns oficials espanyols al setmanari *La Veu de Catalunya* i a la revista *CuCut* (1905), va abandonar l'exèrcit i es va presentar com a diputat pel partit Solidaritat Catalana a les eleccions del 21 d'abril de 1907 a les quals va ser elegit. Una victòria que tornarà a repetir ininterrompudament entre els anys 1910 i 1923.

En la seva extensa trajectòria política va protagonitzar l'organització, l'any 1922, de l'Estat Català, un partit independentista destinat a agrupar el catalanisme radical. El setembre de 1923, amb la dictadura de

Primo de Rivera, Macià es refugia a Perpinyà i des d'aquesta població francesa manté contacte amb anarquistes i comunistes i dóna suport a gairebé tots els intents insurreccionals que es produeixen a l'Estat espanyol. El 1925, Macià demana suport a Moscou per a la independència de Catalunya, sense un compromís concret.

El 1926 va intentar una acció armada contra la dictadura de Miguel Primo de Rivera, des de Prats de Molló, a la Catalunya Nord. Aquest intent d'Estat Català va ser paralytat per la gendarmeria francesa, però li va fer guanyar molta popularitat a Catalunya. Exiliat novament, viu a Bèlgica, a l'Argentina i més tard a l'Havana, on col·labora a la fundació del Partit Separatista Revolucionari de Catalunya del qual en fou president i aprova la constitució d'una futura República Catalana entre setembre i octubre del 1928.

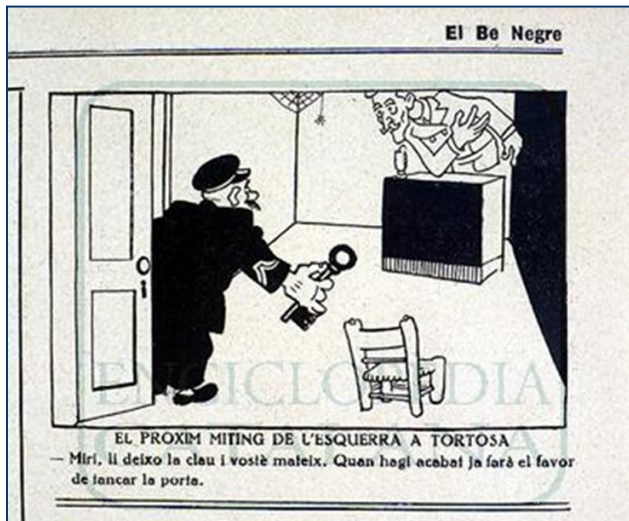
Francesc Macià amb uniforme de soldat.

Portada del número 1 de la *La Humanitat*, dirigida per Lluís Companys.

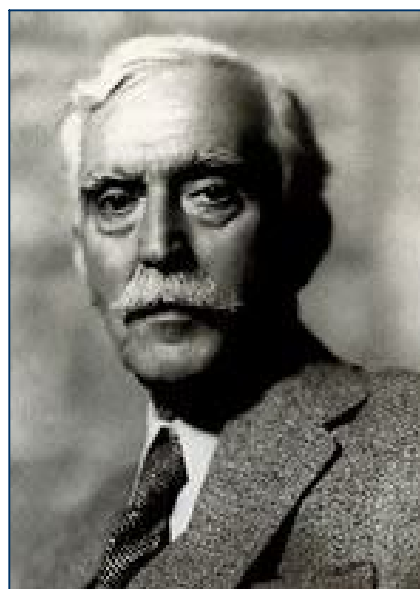

El president Macià dirigint-se a un grup de gent congregada a la plaça de Sant Jaume el 14 d'abril de 1931

Caiguda la dictadura del general Primo de Rivera, Macià retorna a Catalunya el 22 de febrer de 1931. El 14 d'abril de 1931, des del balcó del Palau de la Generalitat de Catalunya, proclamà la "República Catalana dins d'una federació de pobles ibèrics", un govern que posteriorment s'anomenarà Generalitat de Catalunya, recuperant així un nom històric per a la nova forma d'autonomia catalana.

Macià va ser president del govern provisional de la Generalitat des del 28 d'abril 1931. A les primeres eleccions, després de l'aprovació de l'estatut, va ser elegit president i formà el primer govern de la Generalitat des del 14 de desembre de 1932 fins a la seva mort, el 1933. L'enterrament de Francesc Macià, l'Avi, com l'anomenava el poble, fou la més extraordinària manifestació de dol que ha viscut la Catalunya moderna.

Setmanari *Mirador*. Barcelona 1930.

Francesc Macià, president de la Generalitat de Catalunya.

Monument a Francesc Macià a la plaça de Catalunya de Barcelona.

Josep Maria Forn (Barcelona, 1928) va estrenar el dia 19 d'abril a Barcelona *El coronel Macià*, amb guió seu. Director de *Companys, procés a Catalunya* (1979), la seva pel·lícula més celebrada és *La piel quemada* (1966).

—Per què heu tornar a dirigir una pel·lícula, cosa que feu molt de temps en temps? Els darrers anys, us heu dedicat a fer de productor.

—La meua història de director de cinema va ja pels cinquanta anys. Vaig començar molt fort i molt jove. Era el director més jove d'Espanya i ara sóc el director en actiu més vell. He tornat a dirigir perquè tinc tota la il·lusió posada en aquest Macià. No s'ha de dir mai, però potser serà la meua última pel·lícula. I he trigat tres anys preparant-la, quan, als anys seixanta, tot i escriure el guió, trigava dotze mesos. Tenia ganes de tornar a dirigir, amb un projecte molt meu. I fins i tot en sóc el distribuïdor. M'ha fet molta il·lusió entrar en camps nous. Això m'ha revifat.

—Com sorgeix l'interès per la figura del coronel Macià?

—És molt curiós. Després de *Companys*, em deien: i en Macià? Però jo no el veia. Veia el Macià del meu pare, l'Avi, el de la caseta i l'hortet. No el veia cinematogràfic. L'Associació Conèixer Catalunya m'encarrega un guió sobre Macià i en comptes de quedar-me amb l'Avi vaig més enrere i descobreixo els fets del 1905, i és quan veig que el personatge té riquesa i possibilitats cinematogràfiques enormes. Té 47 anys, és cap de la comandància d'enginyers a Lleida, monàrquic i casat amb una pubilla de molts diners. I com Sant Pau, cau del cavall i descobreix la seva identitat catalana, que tenia a dins, amagada, i es converteix en catalanista i independentista. I ho fa amb honestat total. En un moment que els polítics actuals, al meu parer, no tenen prou categoria, Macià arrisca la seva estabilitat per ser fidel a les seves idees, cosa que no veig gaire ara al meu voltant.

—Sabeu què el fa caure del cavall?

—Sí. Els fets són al principi de la meua pel·lícula. A principi de novembre del 1905, cadets de Barcelona es reuneixen a la Plaça Reial de nit i es dirigeixen al carrer del Cardenal Cassanyes i es

“La pel·lícula sobre Macià és de plena actualitat”

Josep Maria Forn, que l'any 1979 va portar a la pantalla la vida del president Companys, acaba d'estrenar una pel·lícula dedicada a Francesc Macià, al Macià militar que pren consciència de la seva catalanitat. Macià és l'actor Abel Folk.

carreguen i cremen la redacció del *Cu-Cut!*, setmanari antimilitarista, i després se'n van cap a la Rambla, i fan al mateix amb la redacció de *La Veu de Catalunya*, diari relacionat amb la Lliga. Això crea una tempesta política. El rei es posa al costat dels militars i els militars envien delegacions a tot Espanya perquè se solidaritzin amb els amotinats de Barcelona. Tots s'hi solidaritzen, excepte un tinent coronel de Lleida que diu que és un acte greu d'indisciplina militar. Ell utilitza la paraula “salvatjada”. I a partir d'aquí entra en conflicte amb la seva gent, i això el portarà a sortir de l'exèrcit i a prendre consciència de la seva catalanitat i a ser fidel als votants de Borges Blanques que l'han escollit diputat de Solidaritat Catalana.

—Els assaltants no van anar primer a la impremta del *Cu-Cut!* del carrer d'Avinyó?

—No, a Cardenal Cassanyes, on hi havia la redacció i la impremta del *Cu-Cut!* Un subtema de la meua pel·lícula són els mitjans de comunicació. Un dels personatges de ficció és un redactor de *La Veu*, i a través d'ell veiem no només com funcionaven els diaris, sinó que coneix la persona que porta la ràdio a Catalunya i es converteix en locutor, de Ràdio Barcelona. Un altre personatge de ficció molt important es converteix en narradora de la pel·lícula, una historiadora irlandesa de la universitat de Dublín que, arribada a Barcelona el novembre de 1905, presència els actes vandàlics i posteriorment tindrà interès per conèixer Macià. Com que és irlandesa, veu les coses amb més objectivitat. El personatge es diu Elisabeth Joyce. L'actriu és Molly Malcon, nord-americana, que viu aquí, casada amb un català. No ha fet gaires coses, en cinema. Crec que aquesta pel·lícula serà el seu llançament.

—Els Fets de Prats de Molló devien ser un dels elements més cinematogràfics de la història, no?

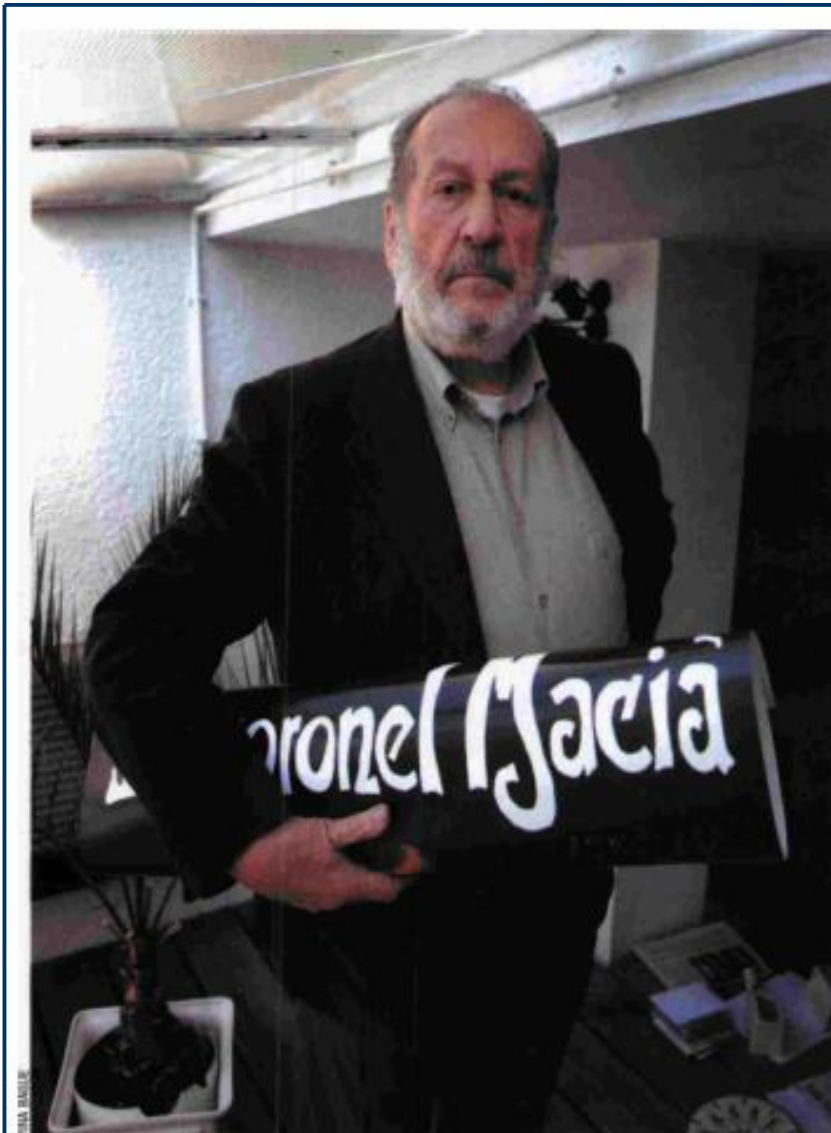
—Sí. El que passa, i faig autocrítica, és que arriben quan la pel·lícula porta una hora i mitja i cal anar de pressa. La pel·lícula no té prou entitat per durar dues hores i mitja. El que va fer famós Macià a tot Europa va ser el judici, veure una persona de gairebé setanta anys, romàntic, seductor, que intentava alliberar el seu poble, Catalunya.

—L'espectador hi trobarà qüestions d'actualitat, a la pel·lícula?

—Moltes. La pel·lícula és de plena actualitat: problemes de l'Estatut, el problema militar, de l'aigua, l'encaix de Catalunya a Espanya, la monarquia, etcètera.

—Us ha estat fàcil de trobar finançament?

—Molt, molt difícil. No he tingut prou pressupost. La pel·lícula en necessitava més. Però crec que no es nota gaire.

Josep Maria Forn, amb el cartell de la pel·lícula *El coronel Macià*. N'és el productor, director i guionista.

Malgrat la manca de pressupost, la pel·lícula té prou dignitat. La manca de pressupost es nota ara amb la promoció, per exemple. Fa anys, vaig guanyar un concurs convocat per Televisió Espanyola per fer una sèrie sobre *Tirant lo Blanc* i no es va fer. El guió el vaig escriure amb Maria Aurèlia Capmany. Després hi va haver un altre intent, fallit, amb TV3. No volia que amb Macià em passés com amb el *Tirant*, no volia que per manca de diners el projecte es fes abortar. Ara, el despatx de la meua productora està hipotecat. Una casa de Sitges, també. No sé què passarà. No corren bons moments per a les aventures cinematogràfiques. Artísticament sí que estic content.

—Per què heu projectat la pel·lícula per diverses ciutats i pobles, abans d'estrenar-la a Barcelona?

—Després de tres anys d'esforços, no volia la distribució que es fa a casa nostra, fer seixanta còpies i que la setmana següent en treguin cinquanta perquè la gent no coneix la pel·lícula. Primer l'he projectat en els llocs on Macià encara és viu. I ho he fet a través d'Omnium Cultural, de les bases d'Esquerra Republicana, i amb l'ajut de la premsa i d'institucions culturals. També me l'han demanada en alguns pobles amb els quals no hi pensava. Ara s'ha estrenat a Barcelona i diverses ciutats més. Només deu còpies, perquè pugui aguantar un temps. Sóc conscient que no tinc un

públic majoritari. I després vull desembarcar a València i les Illes, i a Madrid i el País Basc, sempre en versió original.

—Heu tingut prou força i ànims per estar cada dia al peu del canó, durant aquests tres anys? Us acosteu als vuitanta anys.

—M'he trobat amb ànims sempre. L'he rodat en set setmanes, però ha estat un rodatge molt dur. Hi ha trenta-cinc localitzacions, de Camprodon, Molló i el Coll d'Ares a Vilanova i la Geltrú, i Barcelona. Sentia gent que em deia, al meu voltant, "encara aguanta?". I us he de dir que he aguantat perfectament. M'he sentit molt protegit per l'equip i m'he adaptat perfectament a les coses modernes, electròniques i digitals, però el que és substancial és substancial. I tenia una filla d'ajudant i dues més a producció, amb amics a la càmera i a la direcció artística. Sí, m'he sentit amb forces.

—Deixem la pel·lícula i parlem de la vostra carrera. Per què no vàreu continuar la línia de *La piel quemada*?

—Potser és segurament un dels greus errors de la meua vida. En comptes d'adaptar la novel·la de Juan Marsé, *Últimas tardes con Teresa*, com havia pensat, perquè també aborda els problemes de la immigració, però des d'un altre vessant, em vaig trobar enlluernat per la novel·la de Manuel de Pedrolo *M'enterrero en els fonaments*. Llavors estava molt preocupat per la situació política del moment, i la novel·la la reflectia. El subdirector general va animar-me a fer-la, tot i que la junta de censura havia prohibit el guió. Però acabada la pel·lícula, l'endemà el canvien i, sense la seva pressió, la junta la prohibeix. La tornava a presentar un cop i un altre i me la van prohibir fins a vint-i-quatre vegades. Presentada al festival de Molins de Rei, el nou subdirector general, Pedro Cobelas Schwartz em va dir: "A vostè se li ha acabat el cinema, vostè no farà cinema mai més en la vida". No es va aprovar fins que va morir en Franco i entre talls i autocensura va perdre atractiu. Vaig lluitar amb unes condicions que em van escanyar. Però havia de sobreviure, tenia família, tres filles, i em vaig anar decantant cap a la producció. És quan produeixo a tort i a dret. Entre moltes més, *La ciutat cremada*.

Lluís Boncada

ORGANITZA

CINEMA^{per}a estudiants

INFORMACIÓ I RESERVA

Telf. 935403698 / 660070129. Fax.935555070
picadig@grupouni2.com

AMB EL SUPORT DE

Ajuntament de Badalona (Àrea d'Educació)
Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat (Educació i Cultura)
Ajuntament de Mataró (Educació)
Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet (Educació)
Ajuntament de Terrassa (Educació)
Diputació de Barcelona (Àrea de Cultura. Àrea d'Educació)

COL.LABOREN

Centres de Recursos Pedagògics
Maresme I, Maresme III i Ciutat de Badalona
